

„Din culisele cinematografeii". Cum a ajuns regizorul Iosif Demian la Cannes imbracat intr-un frac „ciuruit" de gloantele Comisarului Miclovan

Adrian Epure,

Pelicula lui Iosif Demian, realizata dupa cartea politista a lui Petre Salcudeanu, „Bunicul si o lacrima de fata", este unul dintre cele mai originale filme in timpul „Epocii de Aur". Considerat a fi un „rebut" la Bucuresti, filmul „O lacrima de fata" a fost selectionat in 1982 in cadrul sectiunii „Un certain regard" a Festivalului International de Film de la Cannes.

Dupa ce semnase in coregie cu Andrei Blaier filmul „Urgia", care a avut premiera pe 20 ianuarie 1978, fostul director de imagine Iosif Demian a debutat in postura de unic regizor cu un scenariu politist scris de Petre Salcudeanu. Scriitorul era creatorul personajului de fictiune „Bunicul", protagonist al unei serii de romane pe teme criminalistice foarte la moda in epoca. Dupa ce-si ecranizase deja unul dintre titluri, „Bunicul si doi delincventi minori" (regia Maria Callas Dinescu, premiera la 22 noiembrie 1976), Salcudeanu i-a oferit lui Iosif Demian o partitura dupa un alt roman din serie, „Bunicul si o lacrima de fata".

„Ce-ar fi daca acest film ar fi ca un banc>"

Filmul spune povestea anchetarii mortii suspecte petrecute la Salcioara, intr-un sat de pe Valea Muresului. Maiorul si ajutorul sau, Panaitescu, insotiti de o echipa de filmare, care sa inregistreze rezolvarea cazului, reusesc sa desluseasca circumstantele in care a fost omorata tanara Ana Draga, de profesie inginer agronom.

Crima nu a fost una amoroasa, asa cum s-a crezut initial, ci consecinta unor vechi conflicte intre sateni. Distributia i-a inclus pe Dorel Visan (Maiorul), George Negoescu (Panaitescu), Lujza Orosz (Iustina), George Bosun (Urdarescu), Dragos Paslaru (Amariei), Anton Aftenie (Craciun) si Horia Baci (Corbei).

Filmul a avut premiera pe 3 noiembrie 1980, la cinema „Scala” si s-a bucurat imediat de adeziunea criticii, dar nu si de a autoritatilor. „Cand m-am apucat sa fac acest film, <<O lacrima de fata>>, m-am gandit: Ce-ar fi daca acest film ar fi ca un bancm Pentru ca la vremea aceea singurele care circulau fara sa fie oprite erau bancurile. Si asa am si facut. Tin minte ca le-am spus actorilor bancul meu preferat: Georgica vine de la scoala plangand si-i spune mamei: <<Mama, eu nu ma mai duc la scoala niciodata>>. Si maica-sa ii spune: <<Georgica, trebuie sa mergi la scoala din doua motive: in primul rand, ai 55 de ani. Si in al doilea, esti directorul scolii>>”, si-a reamintit Iosif Demian.

„Stiam ca trebuie sa-i fac cumva pe tarani sa joace natural”

Desi Asociatia Cineastilor l-a premiat atat pe regizor, cat si pe actorul George Bosun, pentru interpretare, iar pelicula a castigat Marele Premiu si premiile pentru scenariu si pentru interpretare masculina (Dorel Visan) la Costinesti, „O lacrima de fata” n-a facut prea multi purici prin cinematografele importante ale tarii, fiind exilat in cele periferice imediat dupa premiera. „La terminarea lui, si autoritatile din satele in care l-am filmat si conducerea care l-a taiat au considerat filmul un rebut si l-au oprit. A fost interzis, a fost considerata o proba de rea-vointa din partea mea nu numai faptul ca arat un sat urat, ci si faptul ca materialul filmat este neglijat, neglijent, urat, plin de noroi, cu greseli tehnice. Mi-a fost foarte greu sa le explic ca toate astea au fost facute intentionat”, a povestit Iosif Demian.

Tehnica cine-verite, utilizata de regizor, a solicitat si o abordare speciala in ceea ce priveste personajele. Inclusiv a celor episodice. „Stiam ca trebuie sa-i fac cumva pe tarani sa joace natural. Asa ca am dus-o pe fata respectiva la locul cu pricina, fata s-a dezbracat - ne-a spus ca pot veni satenii, numai copii sa nu fie - si Mihai Oroveanu a facut poze cu ea in namol, la rau. Ca sa fie si mai veridic, am adus un tractor si nimeni nu intelegea pentru ce, insa zgomotul pe care il facea si greutatea cu care inainta prin namol a facut ca totul sa para foarte dramatic”, a explicat Demian.

o producție

O LACRIMĂ DE FATĂ

regia
IOSIF DEMIAN

„Cand ne-am intors peste cateva luni, cu pozele, oamenii au crezut ca ce-au vazut chiar s-a intamplat. Au inceput sa zica ca <<au venit aia cu crima>>, iar la un moment dat chiar ni s-a transmis: <<Aveti grija, ca lumea incepe sa caute criminalul>>. Am reusit sa-i manipulez. La un moment dat, chiar si actorii au intrat in jocul asta si nimeni nu mai stia care sunt actori si care taranii din sat", a rememorat, amuzat, regizorul. In aceste conditii, nimeni, nici macar Iosif Demian, nu se astepta ca filmul sau sa ajunga la Cannes. Ceea ce s-a petrecut in 1982, la aproape doi ani de la premiera, poate constitui lejer subiectul unui scenariu de sine statator.

A ajuns la Cannes gratie lui Alexa Visarion

„Alexa Visarion tocmai finalizase cel de-al doilea sau film, <<Inghititorul de sabii>> si a cerut la un moment dat sa aiba acces la directorul Festivalului International de Film de la Cannes, Gilles Jacob, pe care l-a intrebat de ce selectia filmelor romanesti lasa de dorit, de ce nu sunt luate in seama productiile noastre. Si Gilles Jacob i-a spus: <<Domnule, selectia este facuta de un juriu si eu nu pot incalca regulamentul. Ce pot sa fac este sa organizez o zi a filmului romanesc in cadrul festivalului. Veti avea o expunere mare, poate lumea va intra in sala si cine stie, filmele pot avea un viitor pe piata mondiala. Numeste-mi patru filme!>>. Sigur, Alexa si-a pus pe primul loc filmul lui, pe locul al doilea a pus filmul meu, a mai numit un film de-al lui Dinu Tanase si inca unul, pe care nu-l mai tin minte. Cei de la Cannes au trimis lista lui Alexa in tara, la <<RomaniaFilm>>, unde a iscat un val de indignare printre cineasti si curand lista s-a marit cu inca 13 titluri, care s-au trimis la Paris. Acolo, toate aceste pelicule au fost vizionate, iar francezii au ales pana la urma unul singur. Filmul meu", si-a reamintit Iosif Demian. Numai ca, avand un singur film selectat, nu se mai putea pune in practica propunerea lui Gilles Jacob. „Francezii au zis: <<Bine, dar acest film poate figura foarte bine intr-o sectiune oficiala>>. Si dorind sa intareasca sectiunea <<Un certain regard>>, care era una destul de noua, infiintata in 1978, au trimis acolo pelicula. Si asa am ajuns la Cannes", a explicat cineastul.

Recuzita lui Sergiu Nicolaescu si Charles Aznavour

Pentru ca protocolul de pe Croazeta impunea ca participantii la receptii sa poarte frac, piesa vestimentara care lipsea din garderoba regizorului, Iosif Demian a fost nevoit sa improvizeze. „M-am imprumutat de 2.000 de lei ca sa-mi iau un frac. In drum spre magazin, am vazut intr-o vitrina o barca gonflabila, din aia ruseasca, verde, dintr-un tip de cauciuc foarte rezistent. Imi doream una de mult timp, asa ca am intrat si mi-am luat o barca. Iar cand am ajuns acasa sotia, cam trista, mi-a zis: <<Si-acum ce vrei sa facit Te duci cu barca la Cannes>>. M-am gandit atunci sa imprumut un frac din magazia de costume de la Buftea. Am gasit doua foarte potrivite, unul negru si altul bej. Cand eram pe punctul de a-mi face bagajele, am observat nenorocirea: aveau pete de sange si gauri de impuscaturi. Erau de la filmarile lui Sergiu Nicolaescu pentru comisarul Miclovan. Am sters cat am putut de bine petele rosii si am plecat in Franta. Ajuns acolo, m-am furisat prin multime, ca oricum nu ma cunostea nimeni. La un moment dat, s-a intamplat ceva ciudat, a venit un Rolls Royce alb inconjurat de politisti si tumultul multimii m-a impins foarte tare. Era Charles Aznavour, impreuna cu sotia lui, care tinea un catel in brate, si cei doi copii. Cand a ajuns in dreptul meu, m-a atins pe umar, mi-a aratat gaurile si mi-a zis: <<Bravo, asta da costum!>>”, a povestit Iosif Demian.

„Sotia cosea niste haine matlasate, eu le capsam si le vindeam”

Filmul a fost foarte aproape de a castiga „Camera d'Or”, dar in Romania nu s-a scris un rand despre prezenta sa la Cannes, desi era pentru prima oara cand un film autohton fusese selectionat in sectiunea „Un certain regard”. Trei ani mai tarziu, Iosif Demian parasea definitiv Romania si se stabilea in Australia, la Sydney, acolo unde locuieste si astazi. „O asemenea prezenta insemna enorm in lumea filmului international. Aparusera cronici, comentarii in reviste si cotidiene de prestigiu, dar in Romania nu s-a scris nici un rand macar, cu toate ca era prima oara dupa 15 ani cand pe fatada Palatului de la Cannes se ridica steagul romanesc. In incercarea mea de a afla cauza acestor taceri, cineva din nomenclatura vremii mi-a zis doar atat: <<Nu mai incerca>>. Sotia mea lucra atunci la televiziune, la emisiunea in limba maghiara, dar odata cu restrangerea programului, emisiunea a incetat, membrii redactiei au fost mutati la radio, amintindu-li-se zilnic ca, daca nu se comporta adecvat, vor fi dati afara. A fost o perioada foarte grea, cand n-aveam nici macar banii pentru supravietuire. Nicio perspectiva in profesiile noastre. Sotia cosea niste haine matlasate, eu le capsam si le vindeam. Mai grav decat atat, am realizat treptat ca foarte multi dintre asa-zisii prieteni ne evitau. Asta ne cauza un sentiment de tristete, simteam ca i-am pierdut. Odata, am apelat la un prieten de incredere si i-am cerut ajutorul, fiindca ar fi putut sa ne ajute, si el ne-a raspuns: <<Draga, nu pot, si noi avem copii si trebuie sa ne gandim la ei>>. De fapt, el n-a avut copii niciodata. Traiam constant sub presiunea incertitudinii si ne-am zis neavand de ales, trebuie sa incercam altfel. Noi n-am fi vrut altceva decat sa muncim, sa traим cinstit in Romania, daca ni s-ar fi dat voie. Nu am parasit Romania, ci pur si simplu am hotarat sa ne cautam un rost undeva unde se mai putea”, a povestit cineastul.

Aventurile „Bunicului” au continuat in „Lovind o pasare de prada”

Inainte de a parasi Romania, Iosif Demian a mai ecranizat inca un roman de-al lui Petru Salcudeanu, „Bunicul si o biata cinste”, titlu schimbat pentru marele ecran in „Lovind o pasare de prada”. Regizorul a folosit acelasi cuplu de actori ca si in „O lacrima de fata”, Dorel Visan - George Negoescu, dar de aceasta data rolurile au fost inversate, primul devenind Panaitescu, in timp ce Negoescu a intrat in hainele „Bunicului”. Din distributie au mai facut parte nume ca Dorin Dron, Camelia Zorlescu, Gheorghe Danila si Tatiana Botez. Pelicula a avut premiera la 7 noiembrie 1983.

1.517.009 de spectatori au urmarit in cinematografe filmul „O lacrima de fata”, in timp ce „Lovind o pasare de prada” a vandut 1.191.333 de bilete

---